СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 174. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 19-го серпня 1942. No. 174. Jersey City, N. J., Wednesday, August 19, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УРЯДУВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Цього тижня, почнаючи від понеділка, в домі У. Н. Союзу при 83 Гренд вулиці, Джерзі Сити, урядує головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу. В склад комісії входять: Д. Капітула, д-р В. Ґалан, д-р А. Кібзей, адв. Р. Смук і інж. С. Куропась. Згідно із статутом Комісія переводить піврічну контролю маєткового стану У. Н. Союзу і господарки Головного Уряду.

МОЖЛИВІСТЬ БЕЗМЯСНИХ ДНІВ.

ШІКАҐО. — Перед представниками мясного промислу виголосив промову адміністратор мясних ринків, Рой Гендриксон. Він заявив, що справа з мясом не представляється занадто світло, бо в теперішню пору є в Америці три біліони фунтів мяса замало. Це ще не значить, що Америка нині продукує менше мяса, ніж передтим. Навпаки, нині продукує далеко більше. Але потреби в заморських краях такі великі, що цього всього не вистарчає. Ці потреби будуть зростати. Вслід за тим, перестерігав Гендриксон, треба готовитись в Америці до пайкування мяса і до безмясних днів.

АМЕРИКА ГОТОВА БУТИ ПОСЕРЕДНИКОМ В ІНДІЙСЬКІЙ СПРАВІ.

ВАШИНГТОН. — Провідник американських соціялістів, Норман Томас, мав конференцію з секретарем стейту, Корделом Голом, й по тій конференції заявив, що американський уряд все був і є готов стати посередником в суперечці між гіндуськими націоналістами і Британією. Справді Америка ніколи не робила формальної пропозиції в цім напрямку, але позиція Америки в тій справі все була всім відома. І тепер, якщоб обі сторони згодились, Америка взялаб на себе ролю посередника, щоб притягнути до співпраці в воєнних зусиллях міліони гіндусів. Гол стверджував, що справа в Індії є дуже заплутана внаслідок внутрішніх меншин. Проте він не виключав можливости замирення. Далі Гол заявляв, що американські збройні сили, ні американські воєнні матеріяли в Індії, не будуть вжиті на боротьбу між британською владою і гіндуськими ворохобниками.

НІМЕЦЬКО-БРАЗИЛІЙСЬКЕ НАПРУЖЕННЯ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Бразилійський уряд висказав на адресу Німеччини дуже гострі слова за те, що німецькі субмарини в кількох останніх днях затопили пять бразилійських кораблів, в тім один наладований військом. Німеччина, говорить бразилійський уряд, відмовляє іншим краям найелементарніших прав. Міжнародні знавці припускають, що вже в короткому часі може наступити між Бразилією і Німеччиною цілковитий розрив і виповідження війни.

АСИКУРАЦІЯ ВОЯКІВ.

КЛІВЛЕНД. — Ген. Френк Гайнс перед ветеранами американсько-еспанської війни заявив, що нині американські вояки є заасикуровані на 18 біліонів долярів. Три і пів міліона вояків взяло асикураційні грамоти на ріжні суми, не перевищаючі десять тисяч долярів. Та є ще і такі, котрі не взяли грамот, а задоволяться ґварантією уряду, котрий виплачує родині погиблих вояків по пять тисяч долярів.

СТВОРЕННЯ ВІЛЬНО-ІТАЛІЙСЬКОГО ЛЕҐІОНУ В АМЕРИЦІ.

МОНТЕВІДЕО. — Після триднвевної наради представники вільно-італійського руху заявили, що в Злучених Державах Америки буде створений вільно-італійський леґіон, котрий буде боротись з державами осі. Той леґіон буде узброєнний американською зброєю, купленою жертвами італійсько-американських громад. Керуватиме ним Родольфо Пакіярді, що командував італійським леґіоном в еспанській громадянській війні, котрий боровся проти ґен. Франка.

ЩЕ ОДИН НІМЕЦЬКИЙ АГЕНТ ПЕРЕД СУДОМ.

НЮАРК. — Перед федеральним судом розпочалась розправа, звернена проти 29-літнього Фридерика Бара, що на кораблі разом з іншими втікачами пробував дістатись до Америки в цілі шпигунської роботи. Американські власти заздалегідь довідались про те і ще на морі точно перешукали корабель та схопили Бара. Бар колись студіював в Америці, в Бофало, і там відзначився своїми студіями. Опісля він повернув до Німеччини. Перед допитами Ф.Б.Ай. Бар признався, що німецьке Ґештапо дало йому на дорогу грошей, а також дало хемічний препарат, потрібний до писання невидимим чорнилом. Той препарат він заховав в одним ґудзику в своїй одежі. Також заховав він декілька інших речей потрібних для шпигунства. Бар заховувався зовсім спокійно. Судові власти говорять, що він може бути засудженний на смерть, а найменше на 50 літ тюрми.

Американці Закріпились на Соломонських Островах

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти видав перший офіційний комунікат відносно висліду офензиви на Соломонських островах. Хоч і цей комунікат не подає подробиць цеї битви, але він коротко стверджує, що американські збройні сили закріпились на Соломонських островах. Битва триває далі, але японці з головних позицій викинені і їх сила зломана. Перша фаза цеї офензиви закінчилась для Америки повним успіхом. В комунікаті говориться, що на островах головну боротьбу зводила і зводить американська маринарка. Але американська фльота мусіла звести дводенну завзяту битву на морі, щоб відперти японські кораблі, котрі пробували перешкодити американським транспортам. Морська битва була завзята і кораблі обстрілювались на коротку мету. Тому, що головна битва відбулась серед ночі, американські кола не знають, які шкоди вони заподіяли японцям. Але ті шкоди мусіли бути дуже великі, коли по двох днях боротьби японці розпочали поспішний відворот. В боротьбі брали також участь американські літаки, які теж завдали ворогам великі шкоди. В перших годинах боротьби, подає американський комунікат, зістрілено 36 японських літаків, що знеслись були в повітря з літаконосця.

„ТАМЕНІ ГОЛ" ПІДДЕРЖУЄ СЕНАТОРА МІДА

НЮ ЙОРК. — На своїм засіданні нюйорська політична організація, звана „Тамені Гол", рішила піддержувати сенатора Міда, як кандидата на нюйорського губернатора. Міда піддержав також Рузвелт, хоч з другого боку Джеймс Фарлі, голова Демократичного Комітету стейту Ню Йорк, має свойого власного кандидата в особі Джана Бенета. Фарлі має в Ню Йорку великі впливи. Так виглядає, що не звертаючи уваги на піддержку з боку президента і піддержку інших кол, на біжучій стейтовій конвенції Демократичної Партії, що відбуваеться в Бруклині, буде іменований кандидатом з боку Демократичної Партії прокуратор Джан Бенет.

УРЯД ЗАДУМУЄ ПЕРЕБРАТИ ЩЕ ОДНУ ФАБРИКУ

ВАШИНГТОН. — Урядові кола перестерегли бостонську фабрику машин С. Ей. Вудс, що коли вибухне страйк, то уряд відразу перебере під свій заряд фабрику, як це зробив вже з декількома іншими фабриками. В згаданій фабриці існує загроза страйку і заряд фабрики не може порозумітись з робітниками.

В Скорому Часі Побачимо Нову Стратегію Аліянтів, що Облегчить Совети

ЛОНДОН. — Американські кореспонденти догадуються, що британський премієр Чорчил прилетів до Москви не просто з Лондону, а з Каіро, де обговорював мілітарну ситуацію і пляни на будуче. А доперва звідтам полетів до Москви. Далі кажеться, що тепер Гітлер цілком певно буде десь „заскочений", а та несподіванка знищить усі його дотеперішні воєнні успіхи на советсько-німецькому фронті, що їх здобув цього літа. Усе те буде зроблене тепер скоро, бо цього вимагає воєнне положення Советів. Щодо цього дійшло до повної згоди в Москві. Отся несподіванка може зачатись з Норвеґії, а може з Італії, а можливо з Франції, Бельгії чи Голяндії. Вона може навіть складатись з особливо великої негайної допомоги самому советському фронтови. Отже, як виглядає, обговорено в Москві ріжні можливости. Але що вирішено, очевидно, ніхто цього не знає крім Чорчила, Рузвелта, Сталіна і ще кількох найвищих військових знавців.

КРИТИКУЮТЬ ДЕЩО АМЕРИКАНСЬКІ „ЛІТАЮЧІ ФОРТЕЦІ"

ЛОНДОН. — Британські воєнні летунські знавці дають велике признання американським „Літаючим Фортецям", коли іде про скорість, але думають, що вони не такі добрі, як британські, коли іде про боротьбу. Тому пропонують, щоб „Літаючі Фортеці" вживати до патролювання океанів, що є дуже важним завданням, хоч може не таким „славним", як є з тими бомбовиками, що зводять постійні бої з ворогом.

ВСЮДИ В ЕВРОПІ ВЕЛИКІ НЕСПОКОЇ

ЛЛОНДОН. — З усіх европейських країв, що опинились під націстівською владою, доходять нові відомости про велике невдоволення серед народів, що терплять від націстівських переслідувань і насильств. Тим пояснюють теж і те, що число саботажів зростає у всіх краях здня на день, що знову збільшає націстівський терор.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ В ЕҐИПТІ. — На образку бачимо американських летунів, що розмовляють з британськими летунами, що щойно повернули з бомбардування ворожих позицій. Цей, що сперся на крило літака, це американський полковник. Американські летуни саме тепер закінчили практичну підготовку до повітряної боротьби в пустині.

ЧОРЧИЛ ПЕРЕГОВОРЮВАВ У МОСКВІ, КУДИ ПРИБУВ НА ЗАПРОСИНИ СТАЛІНА

МОСКВА. — Советський урядовий комунікат подає, що минулого тижня перебував у Москві на переговорах британський премієр Винстон Чорчил, враз з визначними британськими генералами. В нарадах брав теж участь спеціяльний висланник президента Рузвелта, В. Аверел Гаримен. Були теж і американські ґенерали. Чорчил прилетів до Москви на американському літаку. На летунському полі привитав його Вячеслав Молотов, советський комісар заграничних справ, і маршал Борис Шапошніков, особистий дорадник Сталіна у військових справах. Комунікат каже, що переговори відбулись в атмосфері цілковитої сердечности і щирости. Нічого ближче не проголошено, бо, як кажуть американські кореспонденти, тут іде про діла, а не про слова. В американських колах у Москві є тенденція вважати ці переговори більше як советсько-британську справу, себто таку, в якій першу ролю відграватимуть британці й Совети. Та, як пишуть кореспонденти, це очевидне, що й Америка в тому незвичайно заінтересована. Ніхто не сумнівається, що ціллю переговорів були воєнні справи, та що на тих нарадах повзято рішучі міри щодо найближчої стратеґії. Формально пишеться так, що обговорювано війну проти Гітлера. Нема ніякої згадки про Японію тому, бо Совети не є з нею у війні. Теж подано, що Чорчил прибув до Москви на виразні запросини Сталіна.

СОВЕТИ ПІДНЕСЕНІ НА ДУСІ.

МОСКВА. — З того, що пишеться в советській пресі й передається через радіо, видно, що в Советах прибуття британського премієра зробило велике враження. Усюди піднісся дух, бо почато вірити, що тепер „другий фронт" буде вже отворений цілком певно.

БУДУТЬ БОРОТИСЬ ДО КІНЦЯ ЯК — БРАТТЯ І ТОВАРИШІ.

МОСКВА. — Таке заявив Чорчил у Москві, згідно з тим, що передало советське радіо. Британський премієр ще підкреслив, що боротьба триватиме так довго, поки сліду не стане з гітлеризму. Це буде осторога для будучих поколінь.

ПРЕЗ. РУЗВЕЛТ ГОДИТЬСЯ З ТИМ, ЩО В МОСКВІ УХВАЛЕНО.

МОСКВА. — Советське радіо передало, що В. А. Гаримен, висланник през. Рузвелта, зложив заяву, що през. Рузвелт дає згоду на всі ухвали, що повзяті підчас переговорів Чорчила з Сталіном, як теж запевняє, що Злучені Держави стоятимуть разом з Росією.

СТАЛІН ДУЖЕ ВРАДОВАНИЙ.

МОСКВА. — Асошіейтед Прес подає, що підчас привитального обіду, виданого в честь Чорчила, виголошено 28 ріжних тоастів та подано 26 ріжних страв. При тому Сталін був у незвичайно доброму гуморі й розповідав повно жартів, з яких Чорчил добре насміявся.

БРИТІЙСЬКА ПРЕСА ХВАЛИТЬ МОСКОВСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ЛОНДОН. — Уся британська преса без винятку підкреслює величезну вагу подорожі Чорчила до Москви на переговори з Сталіном. Каже, що тепер Обєднані Держави наберуть більшого розгону до нової боротьби.

ТА ПОЛОЖЕННЯ НА ФРОНТІ ТАКИ ГРІЗНЕ.

МОСКВА. — Юрій Александров, голова пропаґанди комуністичної партії, заявив через радіо, що положення на советсько-німецькому фронті є незвичайно грізне, не зважаючи на ті великі удари і втрати, що їх советське військо завдало німцям на протязі дво-місячної літньої кампанії. Казав ще, що тепер рішається на побоевищі судьба советських і европейських народів. Хоч вбито 3,500,000 німецьких вояків, казав Александров, то таки німці підбили 38 міліонів советського народа.

В ІНДІЇ ЩЕ НЕМА СПОКОЮ.

БОМБАЙ (Індія). — Уже четвертий день доволі спокійно в Бомбаю, де були спочатку найбільші заворушення. Зате попетинано телеґрафічні та телефонічні дроти в Калькуті й спалено трамваєвий віз. Теж 14 націоналістичних газет в Калькуті рішили припинити видавництво. Їх читало до 140,000 людей. Та в Індії це вже велика скількість читачів. В Бомбаю замкнули деякі склепи на знак жалоби, що помер Магадев Десай, особистий секретар Ґандія і його муж довіря. Він помер на удар серця. З Карачі доносять, що „турбовано" американські військові частини, але ближче не подано, як це розуміти.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ БРЕХНІ

За весь час існування українців в Америці не було такого випадку, щоб українці виступали в демонстраціях чи маніфестаціях під іншим прапором як американський. Очевидно мова тут про тих українців, що не були ніколи з комуністами. Бо де був коли такий випадок, щоб в українських народних організаціях, на нарадах і виступах українських людей, що не є комуністами, десь комусь колись впадало в голову, щоб не іти під американським прапором? Отже такого випадку не занотувала довголітня історія американсько-українського громадянства. Його не було й нема. Тільки тепер большевицька пропаганда, щоб заставити якимсь способом американсько-український загал іти під совєтським прапором, хитро підпускає, що українці відмовляються іти під американським прапором, бажаючи іти під жовто-блакитним, який комуністи називають „націстівським". Ось та большевицька нахабність, що пхає наймитів, що є на службі не-американських інтересів, лізти з заболоченими своїми чоботами в саму душу американсько-українського громадянства, мусить бути відперта ради самих американських інтересів, ради добра американської свободи.

В Америці ми завжди виступали під американським прапором, під ним гордо йшли, ідемо і будемо іти. Ми його ніколи не зміняли за червоний прапор, ні за прапор якоїсь іншої барви. Але так є, що до Америки прибули наші діди і батьки вправді з українських земель, але зпід ріжних державних прапорів — австрійського, мадярського, російського і т. д. Це були прапори окупантів українських земель. В самого українського народу, з якої землі він не приходив би — був тільки один його власний „народній прапор", якого жовто-блакитні барви були символом боротьби з насильством і неволею, за свободу і волю. Ось той „символ" задержав український нарід в Америці, бо це країна волі й свободи. Цей символ видніє у всіх наших церквах, у всіх наших галях, у всіх наших народних організаціях — крім большевицьких. Він видніє і в усіх наших маніфестаціях. І то тільки тому, що давав йому охорону наш американський прапор, що є тут одиноким нашим господарем і одинокий має право рішати про такі справи.

Пропаганда комуністичних наймитів хоче тепер змішувати наше американське право з тим, що діється в Европі. Та ми такого не визнаємо, бо ми не є тут такою американською групою, що є контрольована кимсь і чимсь з Европи, як це є з комуністами, про яких сказала недавно пані Елеанор Рузвелт, що вони є контрольовані Росією та російськими інтересами. Проте зазначимо, що це, що жовто-блакитний прапор може повівати на українських землях, що їх загарбав Гітлер, не може бути для розумної й чесної людини причиною, щоб називати цей прапор „націстівським", так, як ні ген. де Гол, ні „вільні французи" не називають триколіровий прапор французького народу „націстівським", а його далі визнають і ведуть під ним боротьбу з націзмом, хоч той прапор визнає Гітлер і хоч того прапора держиться угодовець Ляваль, якого „вільні французи" вважають зрадником.

Довгість Війни

Деякі американські кола дивляться косим оком на тих, що передбачають довгу війну. Деякі з них навіть підозрівають, що особи, котрі явно говорять про довгу війну, шкоду приносять Америці і хто зна, чи вони не роблять це з наказу Держав Осі. Мовляв, хочуть тим залякати американський загал і знеохотити його від продовжування війни.

Такий погляд не можна уважати за правильний і корисний. Бо краще приготовити американський широкий загал до довгого конфлікту, хоч би навіть війна скорше мала скінчитись, ніж говорити йому про скору перемогу, а опісля розчарувати його довгою війною. Американська нація не залякається ніколи довгою війною, коли вона буде знати, що та війна ведеться за її життя або смерть, за її волю, або поневолення. Якщо американський громадянин знатиме, що програ означає для нього цілковиту економічну руїну, цілковитий спадок життєвого рівня, а далі цілковиту втрату політичної свободи — то він на згадку довгої війни не лиш не залякається, але затисне зуби і скупчить до боротьби всі свої моральні і матеріяльні сили, які лише стоять до його розпорядимости.

Вже кілька разів президент Рузвелт заявляв, що ця війна це війна на смерть і життя і що Америка ще ніколи в історії, від успішного закінчення війни за незалежність, не була в такій небезпеці. Також інші американські державні мужі підкресляли смертельну небезпеку, випливаючу з можливої програної цеї війни. Вони натякали, що війна мабуть потриває довго, хоч не вчисляли вони точно в роках, скільки вона потриває. Вслід за тим кожний громадянин ту „довготу" собі пояснює на свій лад. Для декого ще пів року війни, вже означає „довго". Ще рік війни, це вже поважна довгота. А коли скаже, що війна може існувати ще два роки, то вже багато людей здвигає раменами. Це справді не аби яка довгість.

Але війна може потривати ще далеко більше, ніж два роки. І чи хочемо ми чи ні, а до того вже тепер мусимо морально і матеріяльно готовитись. Бо іншого виходу нема. Значить, що очікує нас усіх на випадок програної війни, думка про здачу мусить бути цілковито усунена з наших умів і наших почувань. Треба боротись аж до повної перемоги.

А та перемога, судячи по силі ворогів, може прийти пізніше, ніж дехто собі укладає. Німеччина ще дуже сильна. Вона оволоділа сирівцями і харчами Европи. Підбитим народам в Европі грозить голод і вимертя. Але німецький нарід буде від них останній кусок хліба відбирати, а себе буде рятувати. Також сильною ще є Японія. Закривати ці факти булоб безглуздям і самогубством. Ворога треба якслід розціньовувати і відповідно готуватись до його сил.

Німеччину і Японію можна буде остаточно знищити в їхнім власнім краю. Звідтам пульсує уся їхня мілітарна сила і в джерелах тої сили треба ворогові завдати смертний удар. Судячи по тім, що нині говорять воєнні стратеги, той удар можна буде завдати ворогови довгим і постійним бомбардуванням його міст і промислових центрів. Літаки мусітимуть довгими роками щороку скидати десятки тисяч тон вибухових і нищильних матеріялів. Тими нищильними матеріялами вони будуть розвалювати ворожі фабрики, джерела сирівців, цілі міста і села, вбиваючи цивільних робітників, як теж виснажуючи їх з сил. Виснажити і здеморалізувати 75-міліонову німецьку націю, чи 90-міліонову японську, забере ще багато часу, труду і посвяти і до того ми мусимо готовитись.

Якщо кожний громадянин визнаватиметься на ситуації і знатиме, що для Америки інакшого виходу нема, тільки боротьба, а далі знатиме, що війна потягне ще довго і багато-багато труду та жертв потягне за собою, той він візьметься добре за працю. Поправді сказати, для американського загалу треба трохи страху, щоб приспішити темпо його праці піднести жертвенність, а також заострити бойовий інстинкт, без якого вигравати війну дуже тяжко. Війна це поганий бізнес. В війні вбивають, або сами падають трупами. В війні треба визбутись всіляких скрупулів, а рятунок своєї нації повинен стояти на першому місті.

Знаючи, що війна може потягнути ще довго, кожний громадянин настанить свою терпеливість. Колиб внаслідок щасливих обставин перемога прийшла скорше, ніж ми це собі припускали, то тим краще. Ми на тім не стратилиб нічого. Але колиб ми в серці потішились, що війна ось вже скоро закінчиться, а тут рік за роком проминає, а кінця не видно — це почалоб людей нетерпеливити, а далі, морально заломлювати.

Так виглядає, що війна потриває ще довго, навіть коли котрась сторона вже напевно знатиме, що остаточно мусить програти. Таке заявив в одній із своїх промов Винстон Черчил. Бо провідники воюючих держав добре знають, що навіть програ війни може бути ріжна. Коли виграна сторона по закінченні війни має ще в себе багато сили, вона може наложити програній стороні тим тяжчі условини. З другого боку може бути „Пиргова перемога", в якій переможець сам так ослабився, що не всилі скористати з виграної.

До довгої війни мусимо всі сталити серце і волю. А ті одиниці, які може в душі невтральні відносно висліду цеї війни і може навіть радіють, коли Америка зазнає невдач, мовляв, „нащо Америці було йти до війни", хай знають, що колиб та програ для Америки наступила, то вона їх не оминe. Всі ті страхіття, матеріяльного і морального ґатунку, які спалиб на американську націю, спалиб і на тих, що нині осторонь держаться від воєнних зусиль Америки. Ми всі в однім човні і хто проверчує той човен, сам собі готовить смерть.

Комуністи Всюди Однакові

(Зараховують до „зрадників" навіть Дражу Мигайловича і четників).

Ми звикли зараховувати комуністів українського покрою, ось таких, як їх бачимо в Америці, до таких яничарських істот, що ледви, чи можуть бути їм подібні в якімсь іншім народі. Це правдиве, але до певної міри, бо памятаймо, що методи комуністичного виховування виходять з одного осередка і є в засаді однакові для всіх країв і народів. Памятаймо, що комуністична наука мусить розкладати кожну ідею, що не згідна з цею наукою. А комуністична стратегія мусить нищити кожний рух, кожну силу, що не є контрольовані комуністичною централею.

Маючи ось те на увазі, тоді допевна зможемо зрозуміти ось ту нечувану комуністичну пропаганду, яку поведено проти тих, що стоять на чолі революційної, активної боротьби Югославії з Державами Осі, а про що подає ближчі дані нюйорське „Новое Русское Слово" в числі з 15. серпня 1942.

Не треба нам розводитись ширше над тим, хто є Дража Мигайлович і четники. День за днем американська преса доносить від довгого часу описи цеї геройчної боротьби, яку ведуть серби проти італійців і німців, що вдерлись в Югославію. На чолі тої революційної армії, що за її геройство мусить її подивляти навіть її найзавзятіший ворог, стоїть Дража Мигайлович, якого югославський уряд на вигнанню, що перебуває в Лондоні, відзначив і в якому він є міністром війни. Бути відтятим від світа й по розгромленню Югославії вміти зорганізувати в горах армію, що її рахують на сотки тисяч і ставити понад рік опір такій армії як німецька — це незвичайний успіх. А при тому і величезна поміч для Обєднаних Держав, а зокрема для Совєтів, бо німці були змушені відтягнути з совєтсько-німецького фронту багато дивізій для боротьби з армією Дражи Мигайловича і з четниками в Югославії. Ось та війна, очевидно, продовжується далі. А яку велику привязують до неї вагу, видно найкраще по тому, що от недавно піднеслись голоси, щоб використати боротьбу в Югославії й там отворити „другий фронт" в Европі.

Та в тому самому часі, коли Дража Мигайлович ось так славно воює, нюйорська комуністична російська газета „Русский Голос" (з 30. липня) поміщує велику телеграму з Істамбулу п. н. „Патріоти Югославії обвинувачують Дражу Мигайловича". В цій телеграмі подається, що дня 16. липня відбувся в Югославії „важний історичний зізд", на якому „патріоти" ухвалили резолюцію, якою розкривають „зрадника генерала Дражу Мигайловича". В ній кажеться далі, що Дража Мигайлович є окружений офіцирами-зрадниками, що при допомозі „наємних вбивників - четників ведуть боротьбу проти борців за свободу і незалежність Югославії, одержуючи для цеї цілі допомогу і зброю від фашистів". При тому кажеться ще, що на те маються „документи", яких, очевидно, не виявляється, але з яких видно, що „...з приказу і за допомогою Дражи Мигайловича ведеться збройна боротьба проти нашого народу, одержуючи для тої цілі допомогу від окупантів". Супроти цього, кажеться далі в резолюції, армія Мигайловича стала „союзником фашистської сторони" проти „наших союзників - СССР, Великобританії й Злучених Держав" та взивається югославський уряд, щоб „зліквідував" цей „злочинний рух".

Прочитавши повище, хто тільки знає большевицькі практики, вже не подивується, що „Інтер-Континент Нюз" з 11. серпня переслало телеграму, передруковану в комуністичнім часописі „Дейлі Воркер" з 12. серпня, що Дража Мигайлович „не проводить партизанами", себто не проводить боротьбою з окупантами Югославії, але, що навіть у цій боротьбі не бере участи... „Доказом" цього має бути, що „Нове Време", часопис сербського генерала Недіча, що співпрацює з націстами — не згадує про Дражу Мигайловича і четників, а приписує всю боротьбу в Югославії „комуністам".

Коли згадуємо за джерела тих „новинок", то не можемо поминути і українських большевицьких наймитів, бо й „Українські Щоденні Вісти" в числі з 16. серпня теж подали, що „Міхайловіч не керує боротьбою югославських партизанів, та що „Міхайловіч злигався зі зрадниками народу і на ділі помагає фашистським окупантам"!

Ось так сербські герої опинились через комуністичні брехні й комуністичну міжнародню пропаганду на лісті „зрадників" свого краю. Став „зрадником" той, що як пишеться в „Н. Р. Слові", був ще тоді за союз Югославії з Англією, а проти Гітлера, коли югославські комуністи вели пропаганду за мир і проти „капіталістичної війни", бо Москва була в мирі з Гітлером.

Ще треба зазначити, що Мигайлович є міністром війни в югославськім уряді на вигнанню, з яким Совєти є в союзі. Тому цікаво знати, як відносяться до того всього совєтський уряд, та що пишуть про це совєтські газети, що є речниками цього уряду. Отже, пишеться в „Н. Р. Слові", цей часопис має газети з СССР за останні часи, а в них не видно ні одної згадки про Дражу Мигайловича і четників та їхню боротьбу в Югославії. Зате їхні боєві подвиги приписується „партизанам", себто — комуністичним відділам.

„Н. Р. Слово" виясняє, що то є ті „комуністичні відділи". Властиво пояснює це Б. Масларич, заступник предсідника Всеславянського Комітету в Москві й майор бувшої Інтернаціональної Бригади в Еспанії. Ото він написав статтю п. н. „Нові лідери в Югославії", яку поміщено в совєтськім офіційнім англійськім видавництві „Совет Вор Нюз Вікли" з 2. липня. В тій статті Масларич не згадує ні словом за Дражу Мигайловича і четників, а всю боротьбу приписує комуністичним відділам — „партизанам", вихвалюючи під небеса Петра Дипчевича і Константина Наджа, офіцирів бувшої Інтернаціональної Бригади в Еспанії.

Ось так, у самому Лондоні, пише „Н. Р. Слово", підривається комуністами авторитет союзника Обєднаних Держав, армію югославського уряду, та імя цього уряду, під якого іменем ось та боротьба ведеться. „Н. Р. Слово" апелює до М. Літвінова, совєтського амбасадора в Вашингтоні, щоб він довів совєтський уряд до розуму, себто, щоб такі речі не діялись в такому моменті, коли націстівські війська стоять перед брамою Кавказу.

Та, на нашу думку, ніхто не промовить до комуністичного розуму, хто не думає тільки по комуністичному і не визнає тільки один центр у світі, якому треба підпорядковуватись без огляду на те, в якому краю хто не живе би. Це, що діється у такій критичній хвилині з Дражою Мигайловичем і четниками, є тільки доказом, що світогляду комуністичних диктаторів і їм питомої комуністичної стратегії ніщо в світі змінити не може-

СЕРГІЙ ЄФРЕМОВ.

ХОЛЄРА

(7)

— А що це воно, паничу, за штука така? — запитав він нарешті.

— Самокатка, — така машина, що нею їздити можна.

— І прудко біжить?

— Та конем не доженете...

Дядько неймовірно подивився на Івана Микитовича, потім зліз із воза і почав пособляти, щоб висадити машину на віз.

— Ну, а по болоті як — нарешті запитав він поганяючи волів, — не втне?

— По болоті не втне...

— А під гору?

— Та й під гору треба злазити...

— То це, я бачу, такий кінь, що везе-везе, а там і сам верхи на хазяїна сідає... Невигідний кінь!...

Іван Микитович зовсім не мав охоти розмовляти, — не до того йому було за своїми власними думками та клопотом. Він уривчисто відповідав, коли балакучий дядько просто звертався до нього, або тільки притакував йому, навіть не вдумуючись гаразд і не чуючи, що саме той говорить.

— В Тарасівку прибуду смерком, — можеж таки не попадусь Марусі зараз на очи. Колиб не знати як Миколу виликати: він би дав мені свою одежу перебратися. От тодіб усе гаразд було, ще й сам би посміявся з себе, розповідаючи свою пригоду. Тільки як того Миколу побачити попереду всіх?... Та нічого, можна буде через наймита чи наймичку виликати, а там уже справимо все як слід, переберусь та й буду безпечний... Колиб тільки не зустріти Марусі!...

— Гляньте, паничу! — перепинив його думки дядько. — Ото наша дорога на Тарасівку подалася вбік, а мені треба сюди просто шляхом. Та он і саму Тарасівку вже видко... Тут недалечко.

Іван Микитович подякував дядькови і скочив з воза. Видко, дощу тут сливе не було, бо земля була зовсім суха, тільки порох прибитий. Дощ, як і мало не всі великі літні бурі, пройшов полосою і не зачепив дальших околиць. Іван Микитович зрадів цьому, хоч взагалі був не в дуже то доброму гуморі. Він утомився, зголоднів, та й одежа мокра допікала йому; було холодно... Він зняв із воза вельосипеда і сів на нього. Дядько цікаво приглядався, як та „машина" біжить. Іван Микитович торкнув ногами і прудко подався в той бік, де видніло село.

— Загріюсь хоч трохи! — думав він, швидко перебираючи ногами.

Вже смеркало, коли він виїхав на Тарасівську вулицю і поїхав попід густими вербами, що своїм ясно-зеленим листом нависали над шляхом і мало не зовсім закривали його зверху. По дорозі де-не-де блищали маленькі калюжки. Дітвора сиділа просто в порохі забавляючись.

Коли Іван Микитович переїздив поуз одну купку дітвори, вони углядівши невідомого їздця на якійсь чудній „чортопхайці" миттю розбіглися на всі боки, немов горобці від шуліки.

— Холера біжить! — гукнув хтось із гурту.

Це магічне під той час слово прудко облетіло все село. Незабаром уже за Іваном Микитовичем біг гурток дітвори вигукуючи:

— Холера! Холера!...

Іван Микитович спершу всміхався, але далі побачив, що це вже не жарти. Село розбуджене вигуками „холера", розтривожене невиданим із роду видовищем, висипало на вулицю... А гурток хлопців усе біг за Іваном Микитовичем, вигукуючи:

— Холера їде!... Холера!...

Незабаром з гуртка посипалось каміння, грудки землі, болота... Собаки вибігали з дворів і кидалися на Івана Микитовича. Він з усієї сили працював ногами, силкуючись утікти від несподіваних ворогів. А вигуки: „холєра їде! холєра!" ставали все голосніші; каміння пролітало над головою Івана Микитовича частіше та частіше; собаки робились лютіші... Ось щось важко вдарило в спину і Іван Микитович почув глухий біль. Це додало йому сили і незабаром він полишив далеко позаду своїх ворогів.

Вже зовсім смеркло, як Іван Микитович добрався до обійстя о. Серапіона. І фізично і морально він був змучений; пригода в селі, коли він зійшов за холєру, до решти приголомшила його і від пережитого він ледве на ногах держався.

— Колиб хоч Миколу зустріти, або з наймитів кого, — думав він пробираючись нишком попід тином до ганку...

Маруся кінчила своє шиття і вийшла на двір подихати чистим повітрям. Їй чогось було сумно; після недавнього балю вона занудьгувала і не могла ніяк прийти до норми; Іван Микитович частенько надходив їй на думку і хвилював її дівоче серце якимись смутними, їй самій несвідомими бажаннями. Часто вона думала про нього, а особливо тоді, коли ніч спускалась на землю і огортала все в якийсь чарівний смуток і коли так гарно думалось серед тиші нічної... Так було й тепер. Ходячи по дворі від ганку до воріт, вона пригадала собі всі подробиці недавнього балю, — як вона розмовляла з Іваном Микитовичем, як танцювала з ним, як він міцно обхоплював її стан рукою і як зручно виробляє всякі мудрі па... Вона поринула у споминах, знов переживала їх і ні на що не зважала, коли це несподівано наткнулась просто на якусь темну, зігнуту фігуру, що притаїлася, скорчившись під тином. Це вивело її з чарівних спогадів.

— Хто це? — злякано запитала вона.

— Це я, — тихо відповів чийсь знайомий голос, а потім соромязливо, запинаючись, додав: — Я, холєра...

(Кінець).

За Тиждень

Пора Зробити Підсумки.

Колиж кожний американець взяв собі до серця заяву Бюра Воєнних Інформацій з минулого тижня, то певно йому сталоб ясно, що ми находимось тепер у найтруднішому періоді війни.

Злучені Держави добровільно рішились приняти великі втрати в пароплавах на Атлянтійському побережі, щоб дати змогу американській фльоті вжити всі свої сили для охорони транспортів всякого воєнного матеріялу до Совєтського Союзу, та війська і лаштунку до Великої Британії і Австралії. Також знаємо, що не зважаючи на наші перемоги на Кораловому морі і біля острова Мидвей, японцям вдалось просунутись ще ближче Австралії та захопити позиції на Алеутських островах. Не зважаючи на нашу поміч, Совєтський Союз подається під ударами нацистів, що стараються захопити Кавказ і тамошню нафту. В Індії Велика Британія стоїть перед рішенням, чи дати негайно індійським народам повну незалежність, чи боротись з теоретично безсильним опором Гандія.

З тими голими фактами перед очима кожного американця, Бюро Воєнних Інформацій цілком отверто заявило, що в останніх часах продукція спізняється, що зроблено помилки, що ми ще далі байдужі. Тому головною вимогою нашого часу є, щоб кожний американець перш за все виконував якнайточніше свої обовязки супроти держави.

Смерть Саботажників.

Справу перших потайних шкідників, що закрались на американську територію, закінчено вже в шість тижнів після того, як подано було до публичного відома вістку про їх арешт, і місяць після того, як почався над ними суд перед військовим трибуналом. Шістьох з восьми націстичних саботажників покарано смертю, одного засуджено на досмертну вязницю з примусовою працею, а останнього на 30 літ тюрми. Таке закінчення справи поклало кінець нетерпеливому хвилюванню, яке викликала була довга судова розправа. Американці можуть бути горді, що ця розправа забрала стільки часу, бо вона була переведена основно і точно і придержувалась американських традицій.

В Дітройті федеральний суд засудив власника ресторану, Макса Стефана, на смерть. Стефан пробував помагати націстичному воєнному полоненому, що втік був з канадійського табору для воєнних бранців, перебратись назад в Німеччину. Поясняючи свій присуд, суддя сказав: „Життя цього зрадника менш цінне, ніж життя наших вірних синів, що віддають його за Злучені Держави".

Воєнний Лаштунок для Союзників.

Америка будувала й складала пляни, як доставляти американські матеріяли на боєві фронти. На протязі липня американські корабельні майстерні встановили новий кораблебудівельний рекорд, віддавши до вжитку 71 нових вантажних пароплавів і тенкерів. Рівночасно почали виробляти плян будови вантажних літаків. Рада Воєнної Продукції одобрила проект будови 500 сімдесять-тонових вантажних аеропляців, предложений Генрі Дж. Кайзером, будівничим кораблів на західному побережі,

Переміна Фабрик Закінчена.

Переміна американських фабрик з мирного на воєнне виробництво майже вповні закінчена. Ледви чи найдеться яка ділянка промислу, хочби не знати як не звязана з війною, щоб і в ній не було змін. Багато предметів щоденного вжитку далі виробляється у тих самих фабриках, але їх тепер дістає військо. Інші вироби, яких раньше вважали необхідними для цивільного життя, тепер цілком не продукуються. Матеріялів, вживаних для продукції таких предметів, вживається тепер у воєнному виробництві. Два тижні тому заборонено вживати металів для виробу більше як 150 ріжних предметів щоденного вжитку. Сьогодня не сміється вживати сталі й інших металів для виробу ніяких предметів, які не є безумовно потрібні для ведення війни чи для вжитку у цивільному житті.

Обслуга Моряків.

Адміністрація Воєнного Мореплавства проголошує, що в головних американських і в деяких заграничних пристанях почато так звану Обєднану Обслугу Моряків. Ця установа має на меті дати американським морякам можливість розваги в клюбах і подібних заведеннях. Адміністратор Воєнного Мореплавства, адмірал Еморі Е. Ленд, заявив, що „самі моряки висловились про потребу такої організації". Адміністрація Воєнного Мореплавства, моряцькі юнії і корабельні лінії вповні погодились з цією думкою і почали переводити в життя програму, по якій у всіх важніших пристанях, куди запливають американські моряки, будуть, по змозі як найшвидше, відчинені клюби Обєднаної Обслуги Моряків.

Президент.

Встановлений Президентом Комітет для нагляду за безсторонним найманням робітників на працю буде відтепер підлягати не Раді Воєнної Продукції, тільки Воєнній Комісії Робочої Сили. Цей комітет був покликаний до життя президентом Рузвелтом в червні 1941-го року на те, щоб розсліджувати жалоби про дискримінацію при найманні на працю робітників у воєнних індустріях, ізза їх раси, віри, кольору шкіри чи походження.

Минулого тижня президент Рузвелт підписав такі закони: 1) Про бонус у висоті 50 відсотків основної платні для старшин і моряків призначених до служби на субмаринах; 2) Про дозвіл приймати на службу кадетів морської авіяції на флотних рекрутаційних стаціях.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Праця жінок.

В українських часописах читаємо про День Жінки у Філядельфії, концерт й ріжні підприємства, які відбуваються під зарядом жінок, зорганізованих в Союзі Українок Америки. Тут згадую лиш за філядельфійські жінки, з якими маю нагоду працювати, бо по інших містах є відділи С. У. А., що ведуть таку саму працю та пишуть про те, у часописах. Багато читачів думає, що це є дійсна праця зорганізованого жіноцтва. Але є і такі, що думають, що це є тільки хвальба. Ні це доказ дійсної праці, яку виконують зорганізовані жінки. А подається це до часописів на те, щоб заохотити вступати до організації таких, що ще не є її членами.

Як одна з членок С. У. А. кличу до нашого жіноцтва: Вступайте всі до С. У. А., а зокрема вступайте ви, молоді жінки і дівчата, бо в вас є наша будучність. Памятаймо, що ми походимо з славного й великого народу, та що ми маємо подбати, щоб Америка пізнала культуру цього народу. А це можемо зробити через С. У. А. Наші матері дали нам спадщину, яку ми знов мусимо передати нашим дітям. Не відкладаймо ось таких справ на завтра, не будьмо недбалими супроти нашого покоління, яке по нас наступить.

Тут у Філядельфії маємо шість відділів С. У. А. Але я думаю, що ще знайдуться такі, що до ніякої організації не належать. Мушу згадати, що є у нас від. 47 в Савт-Філядельфії, що завязався найпізніше у нашій громаді, але на нього можна покладати велику надію, бо там гарне число жінок, головно молодих дівчат і молодиць, тут роджених, що разом зі старшими членками ведуть народну працю. Візьмім собі їх за приклад. Минуло тепер пять років, як польська влада в Галичині заборонила нашим сестрам мати Союз Українок, бачучи, що жінка з Союзу Українок приводить націю до життя. Тоді то наші відділи у Філядельфії взялись ще більше до праці, скликали протестаційне віче і вислали протести до тих держав, які могли зарадити тому лиху. Відтого часу постановлено створити Окружну Раду С. У. А., до якої належать відділи С. У. А. з Філядельфії і філядельфійської округи.

На місячні засідання приходять по 3 урядниці й дві представниці, а раз в рік Окружна Рада скликує Окружний Зїзд, на якім є заступлені відділи з Трентон, Алентавн, Балтимор, Честер і Бріджпорт.

Відколи повстала Окружна Рада С. У. А., наше жіноцтво знайшло спосіб до кращої праці та порозуміння між собою. Можна сказати: це одна родина.

Сестри Українки! Возьміть це під розвагу та станьте членками С. У. А. де нема ще відділу, то напишіть по поради до Централі С. У. А. в Ню Йорку, а головні урядничкі певно дадуть вам пораду як можна стати членками С. У. А. Не думайте, що може вже вам запізно, бо не одна каже: Нехай молоді вступають. А я скажу так: Нехай молоді вступають, але ви старші дайте добрий приклад. Чому нам не належати до С. У. А.? Цеж наша чисто демократична організація, яка дала доказ своєю працею за 17 років, що до неї варто належати. А Америка хоче такого народу, який вміє жити організаційно та ідейно.

Філядельфійська Окружна Рада С. У. А. стала в 1940 році членом Американського Червоного Хреста, і членом Інтернешенел Інституту, а в 1941 році членом Федерації Жіночих Товариств у Філядельфії. Це все завдячуємо пораді пані Олени Лотоцької, теперішньої голови Окружної Ради С. У. А. у Філядельфії. Мушу зазначити, що філядельфійське жіноцтво може бути горде, що має у себе таку жінку, котра здобула широке признання, бо пані Лотоцька є тепер головою Інтернешенел Інституту. Наші взязки з тими американськими організаціями виявились дуже корисними і причинились багато для поширення доброї слави українського народу.

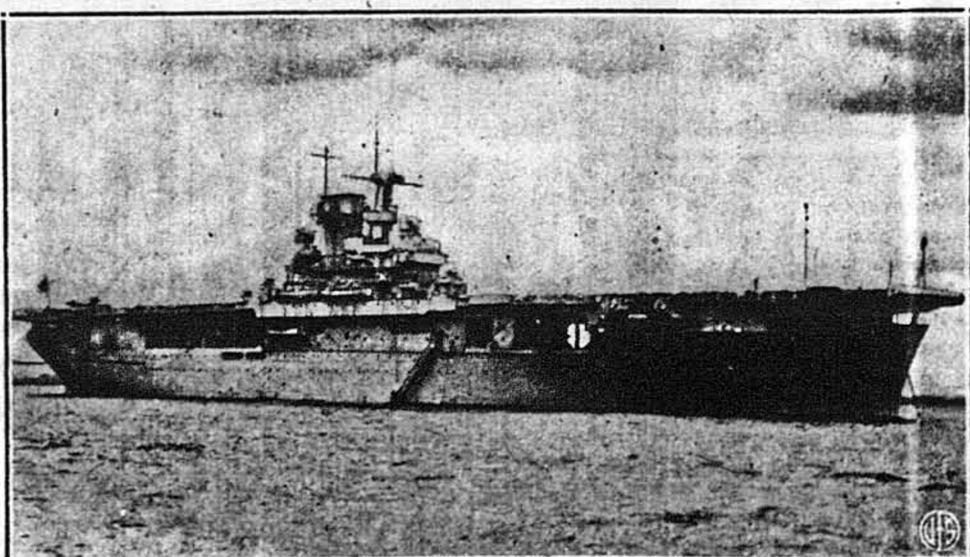
Анна Сивуляк.

ОЗОН ПАРК, Л. АЙ., Н. Й.

З похорону на U. S. O.

Дня 6. серпня померла по довгів і тяжкій недузі Людвіка Великанович, членкиня С. У. А., від. 35 в Озон Парк, а також і довголітня членкиня У. Н. С., від. 200 в тій самій місцевости. В суботу, 8. серпня відбувся похорон. Покійна хорувала кілька літ, а пять місяців тому помер її муж. По смерти мужа вона тяжко мучилась, і не лише діти остали круглими сиротами, стративши батька і за так короткий час — матір. Покійна виховала четверо дітей (двох жонатих) на добрих і свідомих громадян. До У. Н. Союзу належать ще від малих літ. То і ціла громада відчула біль і втрату. Покійна була доброю членкинею ще відколи 35 відділ заснувався. А то вже 10 літ. Ніколи не відмовилась дати жертву на народні цілі, як тільки коли треба було. По похороні, по старім звичаю, діти запросили присутних до льокалю С. Малафія, щоби спімнути Покійну не злим тихим словом. Предсідниця О. Швед сказала кілька щирих слів і попросила присутних, хто що зможе жертвувати на Ю. С. О., таку тепер потрібну ціль і попросила Е. Орлян і К. Котоловську, аби пішли поміж зібраних. Зложили по $1: К. Костишин, М. Іванчук, С. Миськів, О. Коцопій, В. Воргуль, М. Гийда, К. Нечесна, О. Швед, М. Жатковська, С. Черней, Ф. Супек, А. Чорна, Губер, Г. Олійник, К. Васло, М. Ворона, П. Великанович, Е. Великанович, К. Великанович, О. Великанович, Маркварт, Е. Миськів, С. Малафій, К. Котоловська, Е. Орлян, А. Лавіч, О. Цісик; Наврозек 75 ц.; Лівіцька 50 ц.; Карповіч і Н. Н. по 25 ц. Разом $28. Відділ 35 в Озон Парк щиро дякує жертводавцям. Гроші будуть вислані на руки касієра Ю. С. О.

Е. Орлян, секр.

ПОКИЩО НЕ ЗНАТИ, ЧИ ЦЕ ПРАВДА. — Німецька пропаганда голосить, що в боях на Середземному морі летуни „Осі" бомбардували і ушкодили американський літаконосець „Весп", що його бачимо на образку. Цей літаконосець має звичайно 1,800 офіцирів і вояків і 75 літаків.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГЕТЬ З НАСИЛЬСТВОМ!

Думаю, що відчуваю так, як серце кожного з нас, що кипить з обурення проти комуністів, що хотілиб заводити в Америці свої большевицькі порядки. Ми всі мусимо тепер стати в обороні прапору українського поневоленого народу, бо його не оборонити, значилоб признавати большевицьку диктатуру в Америці. Обороняючи цей прапор, ми стоїмо за свої американські права; ми обороняємо те, що ніхто чужий не сміє наказувати нам, що ми маємо робити, коли те, що робимо є згідне з американським правом, коли проти цього не має нічого американська влада.

Український жовто-блакитний прапор був, коли ще Гітлера на світі не було і буде й тоді, коли Гітлера не стане. Ми є американці й наш державний прапор є американський, який ми шануємо і любимо. Але жовто-блакитний прапор є нам теж дорогий, бо з ним ми приїхали до Америки і він був завжди переслідуваний, хоч боровся за ті ідеї, що їх визнає американський нарід. Того не можна закрити, бо є правда. Американська перемога у тій війні дає нам надію, що й жовто-блакитний прапор підніметься і скине кайдани та заживе вільним життям на такий лад, який ми любимо й визнаємо в нашій Америці. Тому не даваймо большевикам змоги отсей прапор поневіряти! І памятаймо, що його охороняє свободолюбний і справедливий звіздистий прапор!

Станислава Гурин,
членка 204 від. У. Н. Союзу.

ЛИСТУВАННЯ З ПОЛОНЕНИМИ

До американців, що находяться в неволі як воєнні полонені або цивільні інтерновані, можна писати листи після того, як Міжнародній Червоний Хрест у Женеві в Швайцарії повідомить канцелярію Генерального Профоса - Маршала, що дана людина є воєнним бранцем або інтернована. Листи можна посилати без поштової оплати, коли посилаючий напише в правому горішньому розі коверти „Воєнний Полонений" або „Цивільний Інтернований", а під тим „Вільне від поштової оплати" ("Prisoner of War" or "Civilian Internee"; "Postage Free").

В адресі треба подати:

1. Повне імя і військовий ступінь полоненого чи інтернованого.

2. Порядкове число полоненого (коли він в неволі на Сході, то не має числа і замісць того треба подати „попередно на острові Вейк" чи „на острові Гуам" і т. п).

3. Назву табору полонених і число табору (до полонених на Сході треба подати „в японській неволі" — Held by Japan).

4. Країна, де находиться табор полонених чи інтернованих.

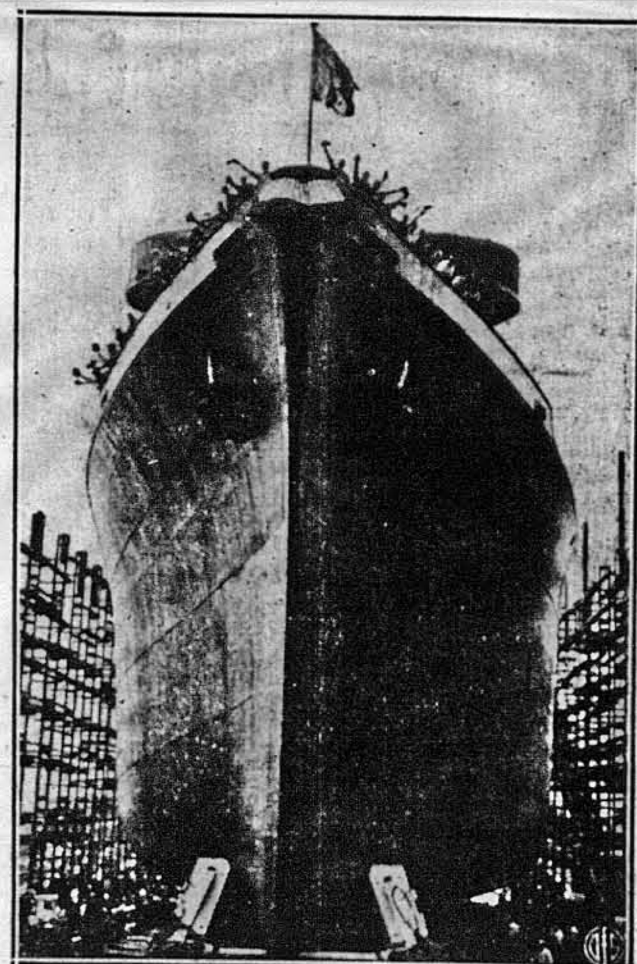
5. Care of the International Red Cross, Geneva, Switzerland, (For Japan c/o Japanese Red Cross, Tokyo).

6. Via Chicago.

Імя і адресу посилаючого треба написати на відворотній стороні коверти. Адресу і самого листа треба написати дуже виразно, найкраще на машинці до писання. Це влегчить пересилку листа й цензуру. На коверті треба лишити трохи місця на те, щоб було де дописати нову адресу, якщо полоненого перенесено до іншого табору. Не посилати листів для дальшої пересилки до канцелярії Інформаційного Бюра Генерального Профоса-Маршала.

Не посилати пакунків до полонених, поки не буде відповідного проголошення в тій справі.

Загальна Рада — ФЛІС

ВОЗИТИМЕ ЗБРОЮ І ПОЖИВУ. — В Карні, Ню Джерзі, спущено на воду новий корабель для воєнного вжитку. Зветься він „Африкен Стар". Призначений він для перевозу воєнних матеріялів на ріжні фронти до ріжних країв. Управа і робітники в корабельних варстатах в Карні дістали від секретаря війни спеціяльне признання за те, що виконують свої завдання незвичайно солідно.

ЗГЕРМАНІЗУЮТЬ ДАНЦІҐСЬКУ ОКРУГУ.

СТОКГОЛЬМ. — З того, що подає націстівська преса, виходить, що націстівська влада рішила викинути усіх поляків з цілої Данціґської округи і цілу її заселити „чисто-кровними німцями". Бувша польська провінція має бути цілковито змімчена, а польська мова цілковито усунена. Кажуть, що в тій окрузі живе тільки 10% німців.

МОЛОТОВ СТАВ ЗАСТУПНИКОМ ПРЕМІЄРА.

МОСКВА. — Совєтське радіо подає, що Вячеслав Молотов, комісар заграничних справ, зістав іменований заступником Ради Народніх Комісарів і буде виконувати те все, що є в обсязі діяльности Ради. Головою Ради є Сталін. Передше він усе те виконував, але тепер, як кажеться він занятий більше справами, що відносяться безпосередно до війни.

Василь Пачовський.

Князь Лаборець

На закарпатській землі, заселеній українцями, збирає води річка Бодрочка до Тиси, та на неї складаються чотири гірські річки. Одна з них зветься в народній памяті Свиржава, а в географії — Лаборець. Остання назва звязана з легендарним[1]) князем білих хорватів[2]), що згинув у боротьбі з мадярами, коли вони проходили туди верецьким плаєм зпід Києва за часів нашого князя. Олега Віщого.

Мадяри, або угри, вийшли з первісних своїх осель над рікою Обом за Уралом. Кочуючи, вони дійшли на початку IX. в. до краю між Доном і Дніпром. Звідтіль за намовою греків нападали на сусідів. Та коли на них ударила орда печенігів з Азії, вони 860. р. посунулись у степи між Дніпром і Дунаєм і звідтіль нападали на славян. Разом із греками брали участь у війні з болгарами 892. р., але болгари наслали на них печенігів, взяли їх у два вогні та й розбили так, що мадяри мусіли покинути чорноморські степи. Частина їх під назвою „чорних угрів" опинилася 895. р. під Києвом, й відтоді те місце під Києвом, де вони відпочивали, прозвали „Угорське". Наш літописець не згадує нічого про боротьбу з ними. Каже тільки, що вони звідси пустилися через високі гори, що заняли землю „словін" і підгорнули їх під свою владу.

Проходили мадяри на Угорщину через Галичину і то верецьким провалом. Правда, в науці йде спір про те, яким шляхом дройшли на Угорщину мадяри. Справа в тому, що зберігся мадярський літопис неназваного автора — XIII. в. (той літопис звуть „Хроніка Аноніма", себто — безіменного), що сплутує перехід половців[3]) на Угорщину з 1238. р. з переходом мадярів 896. р. Він пише, що угри під проводом Арпада[4]) побили нашого князя Олега, який прикликав на поміч половців, що князь згодився платити мадярам данину, але просив їх покинути Русь і заняти Гунію, батьківщину їх предка Аттилі[5]), від болгарського царя. Арпад на це пристав, дістав від Олега не тільки провідників, але й військову поміч, а половці саме приєдналися до угрів і разом із ними перейшли тоді Карпати — при чому передтим їх гарно угощали українські князі в Галичині. З великим трудом добилися угри до гори, де стоїть мукачівський замок, тут спочивали 40 днів, опісля облягли замок Ужгород, а князь Лаборець, що був воєводою болгарського царя, втік до землинської твердині. Та його дігнали Арпадові ватажки над річкою Свиржавою й повісили. Від того часу ця річка зветься Лаборець. Разом із уграми йшло Олегове військо, що заняло станицю близько Братислави[6]), яка називалася Оросвар, себто: Руське місто.

Отаке оповідання хроніки Аноніма. Неправдиве воно тим, що ніби то половці помагали Олегові й перейшли разом із уграми за Карпати, бож половці появилися в нас щойно 1062 р., а перейшли на Угорщину після першого нападу татарів 1238. р. Не диво, що деякі вчені піддавали в сумнів перехід угрів через Галичину на Угорщину. А далі є й інші сумніви. Неясно, як то угри могли опанувати державу Олега, — а потім згодилися її покинути та за його намовою шукати землі за Карпатами. Таксамо неясно, чому Олег дав мадярам військову допомогу проти Лаборця, князя білих хорватів, українського племени, яке брало участь у поході на Царгород 906. р...

А проте це оповідання вносить деяке світло в історію Лаборця. Щоб її ясніш зрозуміти, треба трохи прослідити тодішнє становище візантійського царства, котре за цісаря Льва Мудрого (886—912) кермувало подіями східньої Европи. Саме за того цісаря, що нещасливо воював із магометанами в південній Італії та Сицилії, під боком Царгороду виросла велика болгарська держава з царем Симеоном Великим (893—927). Границі болгарського царства підходили тоді до самого Царгороду, а так сягали до Адрійського моря на заході, до Карпат на півночі, займаючи всю наддунайську низину й Семигород. Сам цар Симеон звав себе „самодержцем ромеїв" (греків). Проти нього Греція не мала сили виставити війська, але різними хитрощами та штучками довела незабаром до цілковитого поневолення великої Болгарії. Передовсім їй удалося намовити угрів ударити на Болгарію зі сходу від Дунаю. Але цар Симеон, у злуці з печенігами, взяв мадярів у два вогні і змусив їх покинути Чорноморя. Угри опинилися під Києвом — ордою без землі. Греки виєднали для них військову поміч і перепустку через Червенські городи[7]) до Панонії[8]), щоб вони з півночі, від Карпат, вдарили, на болгарське царство, якому піддався був Лаборець, князь білих хорватів. Греки пообіцяли Олегові закарпатські землі Лаборця, землі пізнішої Срібної Руси з її копальнями золота і срібла у Кремниці й Щавниці, щоб він згодився піти війною на болгарів. За це промовляла б негайна військова обсада Олеговим військом міста Оросвару коло Братислави. Олег пізнав, що мадяри можуть бути доброю гряничною сторожею на краю руської держави, тимто і згодився дати поміч. Таким чином, спільними силами з уграми, військо Олега рушило на обсаду Закарпаття. Може, князь Лаборець чимось провинився проти Олега, що його військо не хоронило його від смерти, а певне проти мадярів мусів він виявитися грізним ворогом, коли вони його одного покарали на смерть підчас підбою Угорщини. Цей підбій удався їм тільки тому, що князі наддунайських держав не сполучилися разом до оборони, а кожний зокрема боронив своєї землі за себе, коли підходила мадярська орда. Найбільше труду мали мадяри з хоробрим Лаборцем, який, либонь, станув до боротьби з ними негайно після того, як вони перейшли верецький провал.

На основі таких висновків стає нам зрозуміліша ціла нещасна доля закарпатського князя Лаборця, який упав жертвою грецьких крутарств і хитрощів, сам перший станув до боротьби з уграми й наклав головою.

На Закарпатті зберігся між народом про нього окремий переказ:

Ляборець, князь Ужгороду, дістав від діда Дажбога перстень із чарівним каменем. Тим каменем він міг просвітлювати всі гори і викривати скарби з підземелля Карпатів. Тільки не смів просвітлювати гори Пікуй, де бог Пек ховав тайну богів стародавньої віри. Лаборець збагатив добутими скарбами ціле племя білих хорватів, а золотом окупив їм незалежність від Олега, як його толковин, тобто союзник. Коли недобитки мадярів заблукали під Карпати, Лаборець запалив чарівним каменем підземний олій і відігнав їх величезним полумям жахливого вогню. Вони рознесли по світі вістку, що князь Лаборець чародій.

Тоді грецький цар вислав до нього болгарського ченця, що мав вимагати від нього тайну його чарів. Той чернець покропив князя свяченою водою проти нечистої сили й намовив на свято Купала піти на гору Пікуй прослідити тайну бога Пека. Князь, задурений пахощами квітів, упав на узбіччі гори Пікуй у глибокий сон і загубив чарівний перстень.

Наляканий примарами прокляття богів, князь утратив віру в себе й піддався під руку християнського царя болгарів. Греки виявили цю зраду Олегові й ціною Закарпаття намовили його пропустити через свій край угрів на болгарське царство. Олег згодився дати мадярам провідників, провести їх за Карпати й вислав з ними своє військо на обсаду Срібної Землі.

Коли угри перейшли верецький провал, князь Лаборець, на чолі хорватів, станув до бою з ними над рікою Ляторицею. Мадяри, звичаєм орди, вдарили передньою лавою й повтікали в гори. Утішений Лаборець святкував уже перемогу і вгостив своє військо вином так, що всі позасипали камінним сном. Тоді мадяри позаймали всі верхи і плаї, окружили княжий табор з усіх боків. Лаборець зірвався зо сну, вдарив у бубни на сонне військо. Військо позривалося до бою й опинилося в пастці мадярської орди. Серед бою полягло все військо, тільки хоробрий князь Лаборець пробився і втік на захід. Але над Свиржавою упав його улюблений кінь — його дігнали мадяри й повісили на дереві над річкою. Та передтим виняли живцем йому серце та ззіли, вони вірили, що з серцем хоробрість власника серця перейде на них. Від того часу, відколи згинув славний князь Закарпаття, річка Свиржава зветься Лаборцем.

Тільки оповідає народний переказ. Цей переказ і те, що оповідає мадярська хроніка, можна ще доповнити різними міркуваннями.

Союзне з мадярами військо Олега заняло землі білих хорватів у північній Угорщині й тут почало ставити свої станиці. Такою станицею було згадане місто Оросвар недалеко Братислави. Перші виходні з осередків держави Олега приняли від білих хорватів і моровян християнську віру. Коли Олег задумав похід на Царгород 907. року, зібралися білі хорвати й поплили Дунаєм йому помагати. З умови Олега з грецькими цісарями користали й білі хорвати, як усі українські племена.

Границі межи уграми й русичами були означені валом, що тягся на північному сточчі Дунаю та обабіч Тиси. Ці вали зберігали ще за династії Арпадовичів до нападу татарів 1242. р.

---

1) Легендарний, латинське слово — казковий, згідний із переказом (легенда — оповідання про щось чудесне, надзвичайне, а так — про життя святих).

2) Білі хорвати — назва одного з українських племен, що жило колись із цього й того боку Карпат; деякі вчені заперечують існування такого українського племени.

3) Це ті самі половці, що довгий час непокоїли українські землі; розбиті татарами, вони втекли на Угорщину.

4) Арпад — казковий мадярський князь, що мав 896. р. здобути Угорщину; від нього назва династії, що панувала в Угорщині до 1301. р. — Арпадовичі.

5) Аттиля, король гунів (434—453), підбив був усі землі від Волги по Райн — по його смерти його держава розпалася; через те, що осередок його держави була країна між Тисою й Дунаєм, мадяри вважають, що гунська держава, це була їх.

6) Місто над Дунаєм, теперішня столиця Словаччини.

7) Червенські городи, це край над Сяном і частина Холмщини.

8) Панонія — країна, що обіймала теперішню північно-західню Угорщину й західню Словаччину.

НЕ ВИДЕРЖАВ ДОВГОЇ БОРОТЬМИ З СМЕРТЮ. — З 19 американців, що поїхали до Англії на свій власний кошт, щоб там боротись як летуни з Державами Осі — помер і останній з них. Є ним Алекс Кук, що потерпів тяжке покалічення, як його літак спав на землю. Він довго мучився в шпиталі і твердо вірив, що виздоровіє і буде далі боротись з американською летунською ескадрою, що саме утворилась в Англії. Та вратувати йому життя не вдалось, хоч вживано усієї лікарської штуки. На образку бачимо його з дружиною Елзою.

СФОРМОВАНО АМЕРИКАНСЬКІ ПОВІТРЯНІ ЕСКАДРИ.

КАЇРО (Єгипет). — Уже скінчено тренування американських летунів, яке було потрібне на те, щоб летунів привчити боротьби в пустині, та набути їх практик, що їх набрали бритійці. Тепер так буде, що ті американські ескадри будуть воювати як окремі частини, головно на середущо-східньому фронті.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 22. серпня, в годині 7. ввечір, 847 Норт Френклин улиця. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важні справи. Довгуючих членів просимо, щоб вирівнали свої вкладки. — Семен Чорномаз, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Звичайні місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 23. серпня зараз по Службі Божій в гали церковній, о годині 12. вполудне, Оклей і Райс вул. Просимо всіх членів і членкинь прийти, бо маємо дуже важні справи. Маємо перевести реєстраціо всіх наших членів і членкинь на яку суму кождий член закупив Воєнних Бондів чи стемпсів. Кождий член обовязаний прийти на збори і принести спис кілько вже Бондів має і чи ще далі купує. Просимо довгуючих членів вирівнуйте свої залеглі довги, що вже довгуєте роками. Суспендовані члени прийдіть заплатіть довг, а будете приняті наново в члени У. Н. Союзу. — В. Любас, предс.; В. Єдинак, кас.; Г. Дацьків, секр.

ЮНКЕРС, Н. Й. Товариство Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в пятницю, 21. серпня в годині 7. ввечер в українськім клюбі, 13 Вашингтон вулиця. Пригадуємо довгуючим членам, щоб платили свої вкладки згідно зо статутом. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в пятницю, 21. серпня, в годині 8. ввечір в домі де завжди. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Збори Сестрицтва Любов, від. 177, відбудуться в неділю, 23. серпня, в годині 2, пополудні в галі під ч. 18. Пілгрем вулиця. Просимо всіх членів місцевих і позамісцевих, прийти на ці збори і на означений час. — С. Саска, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. І. Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 23. серпня, в годині 2. попол., в галі церковній 47. Гоп евеню. Просимо членів, щоб прийшли на час, щоб довго не сидіти і не ждати на кождого члена зосібна. — В. Сметана, предс., В. Бродський, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Братства св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в пятницю, 21. серпня, в годині 7. ввечір в церковній галі на Грінвіч евеню. Просимо всіх членів і члениць, місцевих і позамісцевих, прийти на ці збори і розібрати тікети на пікнік. На цих зборах переведемо реєстрацію скільки кождий член у відділі закупив уже Воєнних Бондів і чи купує далі. Просимо не забувати приєднувати нових членів як до Братства так і до У. Н. Союзу. — Василь Карий, предс.; Василь Блащук, касієр; Ілько Михайлишин, секр.

ТАРЗАН, ч. 619. Дівчина і моряк.

AS TARZAN DREW NEAR, HE SAW THE STRUGGLING GIRL WAS YVETTE, HER ADVERSARY A RUFFIAN SAILOR.

Як Тарзан підійшов ближче, він побачив, що дівчиною є Івета, а її напасником — якийсь моряк - завадіяка.

THE POWERFUL MAN EMBRACED THE GIRL ROUGHLY. "AH, DON'T BE SUCH A STRANGER, BABY!"

Моряк своїми могутніми руками притягнув дівчину до себе і приговорював то неї: „Ах, люба, не будь такою непривітливою".

TARZAN SEIZED THE FELLOW AND FLUNG HIM VIOLENTLY TO THE DECK.

Тарзан схопив моряка і одним махом відтрутив моряка. Той з розмахом покотився на землю.

THE SAILOR CRIED OUT. A GANG OF HIS ROWDY COMPANIONS ANSWERED THE CALL.

Моряк підняв крик. На його голос почали збігатись інші моряки, такі самі завадіяки, як той перший.